

Meer capaciteit en samenwerking in de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp: investeren in een versterkte jeugdhulp snel en dichtbij onze gezinnen, kinderen en jongeren.

1. INLEIDING

1.1. Kortere wachttijden en ontlasten van de crisisnetwerken

Het tweede intersectorale jaarverslag van de jeugdhulp bevestigt de tendensen van een nieuw jeugdhulplandschap: kinderen, jongeren en hun gezinnen maken steeds meer gebruik van de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp. In 2016 steeg het gebruik met 8 %. De jeugdhulp schuift dus steeds dichterbij onze gezinnen.

We merken echter opnieuw dat de crisisnetwerken door de zeer herkenbare en bereikbare meldpunten een sterke aantrekking blijven vormen voor vragen naar directe ondersteuning. Verder is het zeer helder dat ook de wachttijden binnen de jeugdhulp aangepakt moeten worden.

Willen we in Vlaanderen deze tendensen - een stijgend gebruik van zeer nabije ondersteuning, het afdammen van onze crisisnetwerken en onze gezinnen ondersteunen in wachtperiodes - ombuigen dan moeten we aanzienlijk investeren in een snelle, preventieve en voldoende nabije jeugdhulp. We vertrekken hierbij van 1 gezin = 1 plan: waarbij iedereen betrokken op een gezin, kinderen en jongeren mee instaat voor de continuïteit van de jeugdhulp.

1.2. Extra investeren in de jeugdhulp

Daarom investeren we in 2018 en 2019 25 miljoen euro extra in de jeugdhulp. In wat volgt, schetsen we de grote lijnen van hoe we de uitbreiding van de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp - één van de vier werven - voor een totaal van 15 miljoen euro, 7 miljoen euro in 2018 en 8 miljoen euro in 2019 - vorm willen geven. De doelstellingen die we uitdrukkelijk naar voren schuiven zijn:

- De afstand tussen de brede instap en het rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpaanbod korter maken;
- De extra capaciteit in de jeugdhulp sneller tot bij de hulpvraag brengen;
- Door versterkte regionale samenwerking de mazen van het net dichtten ook in crisissituaties of wanneer er sprake is van verontrusting.

1.3. Toelichting beleid en regionale infomomenten

Op **25 september 2017 vanaf 9.30 u** lichten we onze beleidsintenties voor de komende periode voor de jeugdhulp uitgebreid toe, locatie is in het Herman Teirlinckgebouw, Havenlaan 88 te Brussel (nabij Tour&Taxis). Minister Vandeurzen en de leidend ambtenaren nodigen u hiervoor alvast van harte uit. Inschrijven kan via voorzieningenbeleid@jongerenwelzijn.be.

Dat we deze beweging maken in maximale samenwerking en in overleg met alle actoren uit de blijkt uit de regionale informatiemomenten die we vanaf september organiseren. U mag hiervoor nog een uitnodiging verwachten.

2. BELEIDSCONTEXT: 4 UITBREIDINGSWERVEN VOOR DE JEUGDHULP 2.0

Beleidsmatig grijpen we natuurlijk terug de tekst “2.0.-aanpak voor integrale jeugdhulp in Vlaanderen” (<https://wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn/over-ons/jeugdhulp-2-0/>). Deze oproep staat niet op zich. Hij is onderdeel van vier “uitbreidingswerven” die de integrale jeugdhulp in Vlaanderen meer slagkracht geven.

De *eerste werf* behelst deze oproep voor een aanzienlijke **uitbreiding van de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp** in regionale samenwerkingsverbanden die moet leiden tot een gedeelde zorg en ondersteuning aan onze gezinnen. We installeren binnen deze werf in alle regio’s een eerstelijnspsychologische functie en integreren hiermee het belang van de geestelijke gezondheid van kinderen en jongeren. We komen hier uitgebreid op terug. Het moet duidelijk zijn dat deze uitbreiding afgestemd gebeurt met de inspanningen binnen de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp voor kinderen en jongeren met een beperking.

Een *tweede werf* speelt specifiek in op de noden van jonge kinderen en hun context. We voorzien naast de uitbreiding van de Huizen van het Kind in Vlaanderen in het realiseren van **een zorggarantie voor jonge kinderen** die uithuisgeplaatst moeten worden. Daartoe moeten we regionaal afspraken maken met bijv. de materniteiten binnen onze ziekenhuizen, de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG), de voorzieningen Jongerenwelzijn o.a. de Centra voor Integrale Gezinszorg (CIG) om te vermijden dat jonge kinderen in een situatie komen waar verblijf precair is: we installeren een zorggarantie voor jonge kinderen. We doen dit door het uitbreiden van de capaciteit binnen de CKG’s, de voorzieningen jeugdhulp en de netwerken crisis specifiek voor jonge kinderen, deze bijkomende investering moet het mogelijk maken om bijkomende opnames te realiseren maar binnen een duidelijk perspectief van pleegzorg. Het is hierbij belangrijk dat voor bijv. (dringende) opvang over de dag samenwerking wordt aangegaan met alle relevante partners. We denken hierbij o.a. aan (flexibele) kinderopvanginitiatieven.

Het actieplan *jongvolwassenen* is de pijler voor *de derde werf*. Naast het verruimen van de mogelijkheden inzake voortgezette hulpverlening en het werken aan een betere afstemming tussen de jeugdhulp en de volwassenhulp is de uitbreiding van innovatieve woonvormen, bijvoorbeeld door kleinschalige woongelegenheden voor deze doelgroep een belangrijke doelstelling.

Tot slot komen er met de uitwerking van het decreet jeugddelinquentierecht meer mogelijkheden in de opvang en de begeleiding van *delinquente jongeren*, maar ook voor jongeren in complexe situaties. Dit is *een vierde werf*. Ook deze werf pakken we naar uitbreiding intersectoraal aan. We verwijzen naar de recente oproep inzake de uitbreiding en de upgrade van het GES+-aanbod voor jongeren.

Rond al deze extra investeringen zal u in de komende periode zeer gericht geïnformeerd worden. We verwijzen tot slot naar de afstemming met de oproep rond het opzetten van een programma ‘vroegdetectie- en interventie’, gericht naar de netwerken geestelijke gezondheid kinderen en jongeren. Ook deze investering betekent een versterking van de jeugdhulp in Vlaanderen, complementair aan en afgestemd met de uitbreidingswerven die hierboven benoemd staan.

3. FINALITEIT VAN DEZE OPROEP

Met deze oproep stellen we middelen ter beschikking voor de uitbreiding van de rechtstreeks toegankelijke hulp. De focus ligt op snelle inzetbaarheid van het aanbod, afgestemd in een zeer operationeel samenwerkingsverband.

Finaliteit is dat:

- jeugdhulpvragen snel en concreet worden opgenomen, richtsnoer: binnen de maand;
- continuïteit in trajecten gewaarborgd wordt via een aanpak en een aanbod die flexibel en gedifferentieerd ingezet kunnen worden;
- alle betrokken actoren realiseren samen een onderbouwd en gemeenschappelijk plan in gezinnen;
- bij niet onmiddellijk beschikbaar aanbod van rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp, hebben de partners een flexibel (ondersteunings)aanbod dat vrijwel onmiddellijk kan worden ingezet om een gezin en eventueel partners van de brede instap ondersteunt, zodat escalatie van problemen wordt voorkomen;
- gezinnen worden niet 'overgedragen', maar opgevolgd vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid met een duidelijk aanspreekpunt (persoon) voor het gezin, gecoördineerd vanuit een samenwerkingsverband en dit ook in situaties van verontrusting;
- De afstemming realiseren met de ontwikkelingen binnen de geestelijke gezondheid kinderen en jongeren inzake vroegdetectie en -interventie.

4. SAMENSTELLING EN UITBOUW VAN HET SAMENWERKINGSVERBAND

Om de samenwerking tussen alle actoren die hulpvragen van gezinnen, kinderen en jongeren oppikken (gaande van de brede instap, over huisartsen, OCMW's,...), de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp en de gemandateerde voorzieningen waar te maken, mikken we op de uitbouw van regionale samenwerkingsverbanden waarin één partner, *de kernpartner*, het voortouw neemt.

Die kernpartner kan een voorziening zijn die behoort tot het toepassingsgebied van de integrale jeugdhulp en die een rechtstreeks toegankelijk aanbod heeft, een Huis van het Kind of een lokaal bestuur. Wie aan het samenwerkingsverband deelneemt kan regionaal worden bepaald, met dien verstande dat minstens de actoren van de brede instap en alle actoren met een rechtstreeks toegankelijk hulpaanbod participeren. Betrokkenheid van het OCMW is evenzeer cruciaal. We vermelden nogmaals expliciet dat elk samenwerkingsverband minimaal een voltijdse eerstelijnspsychologische functie moet bevatten.

We verwachten, zoals al vermeld, dat maximaal wordt voortgebouwd op bestaande lokale en regionale samenwerkingsverbanden zoals die van de Huizen van het Kind, en het Geïntegreerd Breed Onthaal en de netwerken geestelijke gezondheid kinderen en jongeren. Ook een inbedding in de ontwikkelingen van het decreet lokaal sociaal beleid is aangewezen. Het is in die zin dat de kernpartner in een samenwerkingsverband ook een lokaal bestuur kan zijn. En uiteraard kan worden verder gebouwd op bestaande relevante netwerken integrale jeugdhulp.

5. COÖRDINATIE EN ONDERSTEUNING

De kernpartner fungeert als hét aanspreekpunt voor de overheid bij de ontwikkeling van een samenwerkingsverband. De kernpartner coördineert de totstandkoming ervan en volgt de evoluties en de resultaten, via monitoring ervan, op. Hij doet dat evenwel niet alleen. Als Vlaamse overheid ondersteunen en faciliteren we dat proces met een projectteam.

6. EEN DUIDELIJK ENGAGEMENT

Om de uitdaging waar het samenwerkingsverband voor staat efficiënt aan te pakken, worden afspraken gemaakt, rond de engagementen die alle in het samenwerkingsverband betrokken partners opnemen. Deze afspraken gelden als kwaliteitskader voor de aangepaste werking en slaan op:

- het uitwerken van afspraken met en tussen de samenwerkende partners en prioritaire verwijzers binnen het werkingsgebied die garanderen dat jeugdhulpvragen binnen de richtsnoertermijn van één maand kunnen worden beantwoord;
 - dat antwoord betekent minimaal dat er overleg is geweest met de cliënt en de al betrokken hulpverleners en dat duidelijk is welke partner van de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp wanneer welke hulp kan opstarten;
 - als die hulp niet snel kan opstarten, wordt de wachttijd overbrugd door in te zetten op flexibele, vraaggerichte en innovatieve methodieken en acties, met prioritaire aandacht voor krachtgericht werken en netwerkversterking rond de cliënt;
- het structureel verzekeren van een snelle toegang tot het aanbod voor de gemandateerde voorzieningen, door het maken van volumeafspraken;
- het uitwerken van afspraken - overlegd met het crisismeldpunt van de regio - die toelaten afgestemd om te gaan met dringende en gevaarlijke situaties;
- duidelijkheid over hoe het samenwerkingsverband zich complementair verhoudt tot de initiatieven genomen in het netwerk geestelijke gezondheid – kinderen en jongeren.

We verwachten dat er per samenwerkingsverband op jaarbasis minstens 200 gezinnen begeleid worden.

7. SCHAAL

Om deze engagementen efficiënt te kunnen realiseren is een minimale schaalgrootte nodig. Die kan uiteraard regionaal verschillen. Indicatief geven we mee dat het gebied bestaat uit een aaneengesloten geheel van een (deel van een grote) stad of twee of meer gemeenten met een totaal aantal inwoners tussen 200.000 en 250.000.

8. WELK AANBOD BREIDEN WE UIT EN IN WELKE MATE?

Elk samenwerkingsverband kan uitbreidingsvoorstellen formuleren. Deze voorstellen slaan op aanbod dat nu al regelgevend wordt gevat door de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp, zoals gedefinieerd in het decreet integrale jeugdhulp.

We opteren er expliciet voor om de capaciteit uit te breiden via 'reguliere' financiering, dus niet projectmatig.

Ook of een VIPA-gebonden element kan worden ingebracht is afhankelijk van wat momenteel regelgevend mogelijk is.

In het voorstel worden de uitbreidingen concreet gekoppeld aan een of meerdere actoren in het samenwerkingsverband en aan het hiervoor omschreven engagement om snel inzetbare en kortduurende hulpverlening te organiseren die probleemoplossend en vooral versterkend is voor de cliënt en zijn context. We verwachten een uitbreidingsvoorstel met gerichte keuzes, waarin versnippering vermeden wordt.

De middelen voor de gevraagde uitbreidingen worden rechtstreeks aan de concrete actor, dus niet aan de kernpartner of het samenwerkingsverband toegekend. Het door het samenwerkingsverband geformuleerde voorstel wordt gedragen en bij indiening formeel onderschreven door alle partners.

We mikken op 15 samenwerkingsverbanden, gespreid over de 5 provincies en Brussel, en wel volgens volgende, op het inwonersaantal gebaseerde verdeling:

Antwerpen	4
Limburg	2
Oost-Vlaanderen	3
Vlaams-Brabant en Brussel	3
West-Vlaanderen	3

Er wordt -onder voorbehoud van definitieve goedkeuring van de begrotingen 2018 en 2019- een totaal budget voorzien van 15 miljoen euro dat gespreid over 2 jaar wordt ingezet: 7 miljoen in 2018 en 8 miljoen in 2019. Elk ingediend dossier kan voorstellen bevatten tussen 0,7 en 1 miljoen euro.

9. UITBREIDINGSVOORSTEL VAN HET SAMENWERKINGSVERBAND EN INDIENINGS-, ADVIES- EN BESLISSINGSPROCEDURE

Het voorstel dat door de kernpartner namens de actoren in het samenwerkingsverband wordt ingediend, bevat *definitief* in elk geval volgende elementen:

1. een overzicht van de deelnemende partners, de regioafbakening en een globale omschrijving van de beoogde uitbreiding en aanpak om de engagementen te realiseren;
2. een gedetailleerd voorstel tot uitbreiding van aanbod, per actor vertaald tot op het niveau van typemodules indien mogelijk;
3. het concrete afsprakenkader dat de engagementen garandeert zoals hiervoor omschreven onder de noemer 'Een duidelijk engagement';
4. de wijze waarop de coördinatie in het samenwerkingsverband uitgewerkt wordt, alsook hoe opvolging, monitoring, evaluatie en bijsturing worden georganiseerd.

De indienings- en toekenningsprocedure verloopt in twee stappen:

- Tegen uiterlijk 15 november 2017 dient de kernpartner de hierboven beschreven elementen uit punt 1. in bij de voorzitter van het Aansturingscomité Integrale Jeugdhulp (Stefaan Van Mulders, Koning Albert II-laan 35, bus 32, 1030 Brussel). Op basis van dit dossier worden samenwerkingsverbanden geselecteerd.
- Een sjabloon voor het indienen van de aanvraag zal op de regionale infomomenten toegelicht worden en beschikbaar gesteld

- Tegen uiterlijk 1 maart 2018 dienen de geselecteerde voorstellen de andere hierboven genoemde elementen in. Concrete modaliteiten in dit verband worden na de selectie van de samenwerkingsverbanden meegedeeld.
- Beoogde -mogelijk gefaseerde- start van de samenwerkingsverbanden is 1 april 2018.

Elk projectvoorstel wordt in een eerste stap voorgelegd aan het Intersectoraal Regionaal Overleg Jeugdhulp (IROJ) dat een advies formuleert dat in elk geval de voorgestelde regio-omschrijving beoordeelt, alsook een inschatting bevat van de validiteit en effectieve kracht van het samenwerkingsverband, in zijn samenstelling en uitwerking. Als er in een provincie meer kandidaturen zijn dan het vooropgestelde aantal samenwerkingsverbanden formuleert het IROJ een gemotiveerd voorstel van rangorde.

Op basis van het door het IROJ geformuleerde advies selecteert het Aansturingscomité Jeugdhulp die samenwerkingsverbanden die in aanmerking komen voor verdere uitwerking.

Het is ook het Aansturingscomité dat deze meer concreet uitgewerkte voorstellen, met inbegrip van de bijhorende uitbreidingen, al dan niet geamendeerd, goedkeurt en beslist over de toekenning van middelen.

10. MEER INFORMATIE

Zoals inleidend al gemeld doen we dit in overleg met alle jeugdhulpaanbieders in Vlaanderen en Brussel.

We verwijzen naar het beleidsmoment op 25 september 2017 te Brussel waarop Minister Vandeurzen en de leidend ambtenaren ingaan op de ontwikkelingen binnen de jeugdhulp voor de komende periode. Waaronder ook de versterking van het rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpaanbod.

Er worden aanvullend ook provinciale infomomenten georganiseerd in september 2017. Daarop wordt toelichting en duiding gegeven bij deze oproep en de beoogde engagementen.

Voor meer informatie kan u vanaf 1 augustus terecht bij de coördinator van het projectteam, Erwin Daenen (erwin.daenen@wvg.vlaanderen.be).